

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Nieuwstraat 1

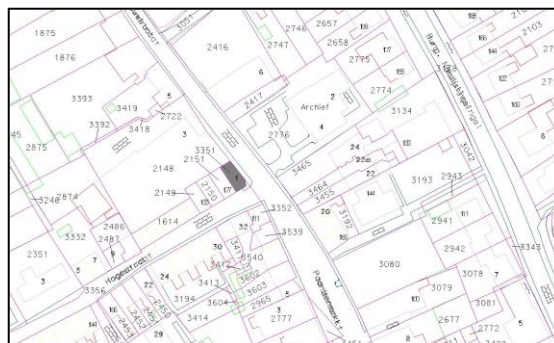
Monumentnummer : GM112

Straat : Nieuwstraat
Huisnummer : 1
Toevoeging : --
Postcode : 6981 AM

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 3351

Naam object : ---
Bouwjaar : 1879 - ca. 1910
Bouwstijl : rationalisme
Architect : N.b.
Oorspronkelijke functie : woonhuis
Huidige functie : woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 14-07-2014
Datum aanwijzing : 13-01-2015

Hoofdopzet

Een rijtje van vier woningen met één bouwlaag en met een zadeldak evenwijdig aan de straat. De vierde woning is op de kop van het rijtje gesitueerd en heeft de entree aan de Nieuwstraat met huisnummer 1. De straathoek is hier afgeschuind. Elke woning heeft een kelder, begane grond, een eerste verdieping onderdaks en een vliering. Achter het rijtje een overkapte steeg die toegankelijk is via een deur aan de Nieuwstraat.

Historie

De locatie is gelegen binnen het dertiende-eeuwse deel van de binnenstad. Nadat in de eerste helft van de veertiende eeuw een oostelijk deel van de stad moest worden opgegeven moest een nieuwe stadsmuur worden gebouwd ter plaatse van de

Nahuyssingel. Toen werd vermoedelijk in het verlengde van de Paardenmarkt de Nieuwstraat en haaks daarop de Hogestraat aangelegd. De voorganger van het rijtje woningen was een kleine stadsboerderij op het zelfde perceel.

Beknopte bouwgeschiedenis

Rond 1910 als een rijtje van vier woningen gebouwd, mogelijk naar ontwerp van de Doesburgse architect H.C. Bloemendaal. Bloemendaal is voor Doesburg van belang als architect van diverse woonhuizen, woon-winkelpanden, bedrijfsruimten en een enkel kerkgebouw, hoofdzakelijk gebouwd in de eerste twee decennia van de twintigste eeuw. De indeling van de woningen is, na een brand, in 1990 volledig vervangen.

Exterieur

Het rijtje woningen heeft gepleisterde gevels op een grijs geverfde plint. De opbouw in vier woningen wordt duidelijk in de gevelopbouw vertaald; aan de Hogestraat drie woningen met steeds elk een gekoppeld schuifvenster met rechts de entree, die wordt geaccentueerd door een dakkapel die als Vlaamse gevel is uitgevoerd en de gootlijst onderbreekt. Het rechter venster behoort bij de vierde woning, hetgeen de gevel vrijwel symmetrisch maakt. Deze woning met adres Nieuwstraat 1 heeft dezelfde gevelopbouw, maar wijkt af door de afgeschuinde straathoek waarin een extra venster is opgenomen en de door de goot gebroken, houten dakkapel die hier in plaats van een Vlaamse gevel is toegepast. Geheel rechts in de gevel aan de Nieuwstraat is onder het doorgetrokken achterste dakschild een deur naar de steeg achter de woningen opgenomen.

De gevel aan de Hogestraat heeft in de plintzone gietijzeren ventilatieroosters, elke woning is voorzien van twee gemetselde traptreden naar de entree. De entrees en vensters liggen iets verdiept in de gevel en worden aan de bovenzijde ontlast met gemetselde segmentbogen. De bogen zijn voorzien van knipvoegen, de geboorten van de bogen zijn geaccentueerd met grijs geverfde hoekblokken. De vensters hebben smalle tweeruits schuiframen met wisseldorpel, gekoppeld met een houten middenstijl. De enkelruits bovenramen zijn eveneens schuivend uitgevoerd. Boven de bovendorpels steeds gepleisterde boogvelden. Alle vensters hebben houten onderdorpels op gepleisterde lekdorpels. De toegangen tot de woningen hebben pseudo-boerderijdeuren met vierruits bovenstuk en een enkelruits raam boven een geprofileerd kalf. De toegang naar de overdekte steeg is in 1990 gerealiseerd ter plaatse van een venster van Nieuwstraat 1 en uitgevoerd met een gesloten opgeklampte deur en een tweeruits raam met verticale roede boven een geprofileerd kalf. De deuren zijn waarschijnlijk alle in 1990 vernieuwd.

Het venster in de afgeschuinde straathoek is als ongedeeld schuifvenster met wisseldorpel uitgevoerd en heeft een vierruits onderraam en tweeruits bovenraam. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een geprofileerde bakgoot op houten klossen die bij elke woning wordt doorsneden door een Vlaamse gevel. De Vlaamse gevels hebben tuitgevels met uitgekraagde schouderstukken en zijn aan de bovenzijde en op de tuit afgedekt met een uitgemetselde en gepleisterde dekplaat. De kozijnen zijn voorzien van tweeruits draairamen, de flauwe zadeldaken en de zijwangen van de Vlaamse gevels zijn met zink bekleed.

De dakkapel aan de Nieuwstraat heeft twee drieruits draairamen met licht getoogde bovendorpels onder een flauw, met zink gedekt zadeldak. De dakvlakken zijn belegd met grijs gesmoorde, oude Hollandse dakpannen. In de dakvlakken zijn steeds links en rechts van de dakopbouwen tuimelramen opgenomen.

De linker zijgevel van het rijtje is een gepleisterde tuitgevel met in de geveltop een rond, gietijzeren raam met hardstenen leksteen. De schouderstukken en tuit zijn afgedekt met hardstenen platen.

De achtergevel van het gehele rijtje is in 1990 vervangen door een gekoppelde houten binnengevel aan de overbouwde steeg. Doordat het dakvlak boven de steeg als lichtstraat is uitgevoerd treedt via ramen in de houten binnengevel daglicht in de woningen. Per woning is een gekoppeld tweevaks venster ter plaatse van de keuken toegepast met ernaast een deur als achteruitgang.

Interieur

Slechts de woningen Hogestraat 17 en Nieuwstraat 1 zijn bezocht. Omdat in 1990 de vier woningen na een brand integraal zijn vernieuwd, kan een beschrijving van nummer 17 als exemplarisch voor de nummers 13 en 15 worden gezien. De indeling van de hoekwoning Nieuwstraat 1 wijkt op enkele punten af, maar is wat betreft afwerking en bouwperiode aan de andere woningen gelijk.

Kelder: de kelders van Hogestraat 17 en Nieuwstraat 1 zijn niet toegankelijk en niet bezocht.

Begane grond: De indeling bestaat uit een hal rechtsvoor die toegang geeft tot een woonkamer met open keuken aan de achterzijde. Het plafond is uitgevoerd als betonnen prefabvloer. Een deur rechts achter geeft toegang tot de overbouwde steeg. Een opdekdeur rechts in de zijwand voert naar een vaste steektrap met kwart aan de bovenzijde. Van een oudere constructie of afwerking is nergens sprake.

Eerste verdieping: de indeling van de verdieping bestaat uit een centrale overloop, twee vertrekken aan de achterzijde en twee vertrekken aan de straatzijde. Opdekdeuren geven toegang tot de verschillende vertrekken, van een oudere constructie of afwerking is nergens sprake.

Vliering: vanuit de overloop geeft een houten vouwtrap toegang tot de vliering. Hier is een moderne (1990) kapconstructie met gordingen en dakplaten in het zicht. De muren tussen de verschillende woningen zijn gemetseld met grote kalkzandsteen blokken en onafgewerkt. Ook een halfsteens tussenmuur met kalkzandsteen is niet afgewerkt.

Bouwdossiers

1879	plan voor het bouwen van een schuur
ca. 1910	plan voor het bouwen van vier woningen
05-1990	het herbouwen van vier woningen na een brand

Literatuur

Niet bekend

Waardering

Het object is rond 1910 ontworpen als een blokje van vier woningen dat in hoofdopzet en architectuur goed bewaard is gebleven. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de relatieve gaafheid van de architectuur binnen het rijtje en de ligging op de straathoek.

Het rijtje woningen Hogestraat 13 tot en met 17 – Nieuwstraat 1 is van algemeen belang voor de gemeente Doesburg vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde.

Het huis is architectuurhistorisch van belang als onderdeel van een rijtje van vier woningen, rond 1910 ontworpen onder invloed van een landelijke ontwikkeling naar sobere, rationele architectuur.

Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de bijdrage aan de lokaal-topografische situatie en de prominente ligging op een straathoek.

Het object is cultuurhistorisch van enig belang als onderdeel van een bewaard gebleven rijtje huurwoningen uit het begin van de twintigste eeuw.